

Koheesiopolitiikalla tasapainoista kasvua koko Suomelle

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta kiittää valtioneuvostoa selkeästä kannanotosta, jossa tunnistetaan koheesiopolitiikan aluelähtöisyys, rahoituksen ennakoitavuus sekä pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) erityisrahoituksen merkitys.¹

Pidämme tärkeänä, että Suomi puolustaa näitä periaatteita rahoitusneuvotteluissa. Samalla esitämme valtioneuvostolle, EU parlamentille ja komissiolle seuraavat täsmennykset ja konkreettiset toimet, jotta Kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma vahvistaa koko EU:n ja Suomen alueiden kehitystä.

Koheesiopolitiikan tulee perustua monitasoiseen hallintoon ja kumppanuuteen. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta tukee komission esitystä parlamentille marraskuussa 2025 täydentää NRP-asetusta COM (2025) 565 final/2 siten, että horisontaalisiksi periaatteiksi oikeusvaltioperiaatteen ja EU:n ihmisoikeusasiakirjan rinnalle nostetaan kumppanuus ja monitasoinen hallinto.

Maakunnan liitoilla tulee olla selkeä vastuu EU:n 2028–2034 jaetun hallinnon ohjelmien suunnittelussa, päätöksenteossa ja täytäntöönpanossa. Maakunnan liitot vastaavat Aluekehityslain §17 mukaan² aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta. Maakuntien liitot eivät voi olla mukana vain varmistamassa Kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman hyväksyttävyyttä. Maakuntien liittojen tulee olla tasaveroinen ja vaikuttava kumppani valtiotoimijan rinnalla kansallisen suunnitelman valmistelussa ja niillä tulee olla johtava rooli ohjelman alueellisesta valmistelusta.

Kumppanuussuunnitelmassa on oltava paitsi kansallisia ja sektorikohtaisia, niin myös alueellisia lukuja (chapter). Tällä hetkellä alueelliset luvut ovat vain kumppanuussuunnitelman mahdollisuus. Esitämme asiaa koskevaa muutosta EU-asetukseen COM (2025) 565 final/2 artiklaan 21 siten, että sana ”tarvittaessa” poistetaan.³

Suomen tulee tavoitella nykytasoon verrattavaa, koko ohjelmakaudelle 500 miljoonan euron (käyvin hinnoin) suuruista NSPA-rahoitusta. NSPA-tuki perustuu Suomen EU-liittymissopimukseen ja SEUT artiklaan 174. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jonka mukaan NSPA-erityisrahoitus tulee turvata myös jatkossa. Esitämme pohjoisten harvaan asuttujen alueiden kirjausta EU-asetukseen COM (2025) 565 final/2 varojenjakoperusteeksi turvataksemme Suomen mahdollisimman suuren koheesiosaannon ja liittymissopimuksen velvoitteet.

Helsingissä, 10 joulukuuta 2025

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunta

¹ Valtioneuvoston U-kirjelmä U 53/2025 https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kirjelma/Sivut/U_53+2025.aspx

² Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2021/756>

³ NRP-asetus COM (2025) 565 final/2, artikla 21, luku 2 viimeinen lause. ”Kumppanuussuunnitelman on sisällettävä kansallisia, alakohtaisia ja tarvittaessa alueellisia lukuja.”